

DÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 268 • Vychází 30. září 2026

Milí čtenáři,

nastala doba post-faktická. Donald Trump ji nestvořil, určitě ji však pozvedl na novou úroveň. A toho se chytli jeho imitátoři a všemožní hochštapleři okresního formátu po celém světě, kteří si pěstují fankluby na sociálních sítích. Když se jim fakta nehodí, přizpůsobí si je k obrazu svému. Klimatickou krizi zrušíme a kdo nesouhlasí, je zlý komunista.

Pokud se nám post-faktický svět nelíbí, máme dvě možnosti. Můžeme rezignovat a propadnout klimatickému či jakémukoli jinému žalu. Nebo nás může tahle nová situace povzbudit k aktivitě. Máme přece stejné možnosti jako lháři a dezinformátoři. Určitě se nemůžeme spolehnout na to, že naše snažení povede k úspěšnému konci, to však neznamená, že se o nic nemáme snažit.

Nebát se (a nekrást) radil Čechům a Slovákům už Tomáš G. Masaryk v minulém století. V době, kdy se ještě v Evropě opravdu bylo čeho bát a časem, po Masarykově smrti, spíše přituhovalo. Takže se nebojme. Nebojme se pojmenovat nepravosti, ať už se jich dopouští kdokoli, neboť nám toho zase tolik nehrozí. Nehrozí nám vězení a většině ani vyhození z práce. Nehrozí nám, že našim dětem zakážou studovat. A už vůbec nám nehrozí koncentrační tábory nebo uranové doly. Jediné, co nám hrozí, jsou urážky, k nimž se naši oponenti uchylují čím častěji, čím více jim docházejí argumenty. A též nám hrozí, že pokud se neozveme hned a hlasitě, postupně se šrouby začnou utahovat a v Evropě se zase bude opravdu čeho bát. Přinejmenším příklad nedávného vývoje v Orbánově Maďarsku varuje, zároveň však dává naději, že občanská společnost se může autoritářům postavit.

V létě se nebáli třeba účastníci strážnického festivalu, kteří dali hlasitým pískotem najevo, co si myslí o předních Motoristech Otovi Klempířovi a Petru Macinkovi. Hned jsem si vzpomněl na podobně vřelý folklórní přijetí, jehož se na Slovensku dostalo ministryni kultury Martině Šimkovičové. Té ministryni, z jejíž zkušeností se chtěl náš ministr Klempíř poučit. Vzpomínáte? Na podobné folklórní akci ve Východné se nebála zpěvačka Lucia Nogová, vstala a nejprve sama zanotovala slova slovenské lidovky: „Nebojím sa, nebojím sa pána!“ A jak začala, další přítomní se k ní přidali.

Ač se politici trumpovského střihu tváří za každých okolností sebevědomě, takové projevy se jim nelíbí. Podrážděné reakce, nálepkování oponentů nebo hrozby zastavení dotací a příspěvků ukazují, že ťaly do živého. A když to „pán“ přežene a plácne něco hodně nehezkého, můžeme ho dát k soudu. Jako Hnutí DUHA Filipa Turka, který ho obvinil ze smrti lidí při povodních a jeho členy označil za „parazity, které je třeba deratizovat.“ Pokud pan Turek opravdu není „nácek“, tak minimálně nacistická dehumanizace jiných lidí mu není cizí. Ale soud mu, zatím nepravomocně, nařídil omluvit se.

Zatím nežijeme v Půlnočním království, takže se nebojme zazpívat nebo zapískat. Nebo kritizovat, protestovat a uvádět dezinformace na pravou míru. Možná budeme překvapení, kolik lidí se k nám přidá a nebude se bát pána.

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Stínový Plán obnovy přírody	str. 4-7
Po letech končí snaha rozšířit území pro těžbu uranu na Vysočině	str. 14-16
Pozvánky na akce	str. 20-24

Calla je pětatřicetiletá

V sobotu 19. září se členové, příznivci a podporovatelé Cally sešli v restauraci Bergamo, abychom si společně trochu zavzpomínali na počátky Cally, která letos funguje již 35. rokem. Jirka Řehounek nejprve provedl zájemce po Vrbenských rybnících. V klidu u stolů jsme se pak mohli poznávat na fotkách starých desítky let. A že nám to dalo zabrat. Účastníkům našeho malého setkání děkuji, že si našli chvíli pobýt s námi, a vy, kteří jste nemohli dorazit, si můžete prohlédnout fotky.

Všem vám za Callu děkuji, že jste stáli a stojíte při naší práci, aktivitách a jistě se dočkáme i 40. výročí Cally.

Pro zájemce, kteří si chtějí přečíst něco z historie našeho spolku, jsou tu Ďáblíky speciály v rubrice Zpravodaj Ďáblík – <https://www.calla.cz/cz/dablik>, v čísle 159 si můžete zavzpomínat na čtvrtstoletí Cally a v číslech leden až prosinec 2021 najdete cyklus Z Ďáblíkova archivu.

Romana Panská

Prezident podepsal novelu stavebního zákona. Ekologické organizace vyzývají senátory k podání ústavní stížnosti

Prezident Petr Pavel podepsal kontroverzní novelu stavebního zákona poté, co Poslanecká sněmovna 9. září přehlasovala senátní veto 104 hlasy koaliční většiny. Senát přitom novelu v srpnu zamítl drtivou většinou 55 z 66 přítomných senátorů.

Zákon je přitom legislativně tak nekvalitní, že místo slibovaného zrychlení hrozí na stavebních úřadech chaos.

Novela čítá tisíc stran, obešla standardní připomínkové řízení i posouzení dopadů regulace (RIA) a dodnes není jasné, kdo její text vlastně připravil. Právní experti upozorňují, že zákon vyvolá spory o ústavnost jednotlivých ustanovení a výkladové konflikty, které povedou k dalšímu zdržení povolování staveb. Zákon, který měl stavební řízení zjednodušit, ho v praxi zkomplikuje a zpomalí. Proto apelujeme na to, aby senátoři využili možnosti podat stížnost k Ústavnímu soudu. Jediným účinným nástrojem, jak zabránit devastačním dopadům tohoto zákona, je jeho přezkum Ústavním soudem.

„Podle Listiny základních práv mají občané právo na ochranu svého majetku, právo na soudní ochranu a právo na příznivé životní prostředí. Všechna tato práva jsou touto rozsáhlou novelou atakována a

oslabována. Proto považuji za důležité, aby míru tohoto útoku prověřil Ústavní soud," říká ředitelka Zeleného kruhu Petra Kolínská.

„Novela stavebního zákona a souvisejících zákonů je podle nás potenciálně protiústavní hned v několika oblastech. Nadřazuje právo stavět nad ostatní veřejné zájmy, bere lidem možnost účinně bránit své vlastnictví i kvalitu života a omezuje jejich právo na soudní ochranu – zkracuje lhůty pro podání žalob a omezuje i jejich obsah. Přitom právo na příznivé životní prostředí je ústavně zaručeno, zatímco žádné ústavní právo stavět neexistuje. Novela zasahuje také do práva obcí na samosprávu - velmi problematická je například možnost, aby souhlas obce s plánovací smlouvou požadovanou územním plánem nahradil soud - a zvýhodňuje velké developery oproti ostatním účastníkům trhu. A to nemluvím o způsobu, jakým zákon vznikl,“ říká architektka Anna Vinklárková z Arniky.

„V době, kdy čelíme klimatické změně a vysychání krajiny, schválený stavební zákon místo toho, aby chránil zemědělskou půdu a volnou krajinu pro zadržování vody a zastavení eroze, jednoznačně upřednostňuje zástavbu před jinými hodnotami v území. Novela odstraňuje nezávislou expertizu a svěřuje rozhodování o kácení i záborech půdy pod stavební úřady. Úředníci se zadáním povolovat stavby tak budou “hodnotit” zásahy do přírodních parků jako jsou Krušné hory nebo Prokopské údolí a dalších cca 140 lokalit na základě neaktuálních územních plánů. Výsledkem nebude dostupnější bydlení, ale další zastavování krajiny a destrukce hodnotného přírodního prostředí například i v ochranných pásmech národních parků,“ říká Eliška Vozníková z Hnutí DUHA.

Novela představuje nejzásadnější oslabení ochrany životního prostředí, krajiny a práv občanů od roku 1989. Přesouvá klíčové pravomoci z odborných orgánů ochrany přírody a památkové péče na stavební úřady, které nemají odborné zázemí k posouzení dopadů staveb na chráněné druhy, krajinný ráz ani kulturní dědictví. Zákon zavádí zrychlené řízení bez možnosti odvolání pro velké developerské projekty nad 10 000 m², zatímco běžným stavebníkům ani obcím takové výhody nedává. Zkracuje lhůty pro vyjádření dotčených obyvatel tak, že plnohodnotná účast občanů v řízeních bude prakticky nemožná. Oslabuje ochranu nejkvalitnější zemědělské půdy, umožňuje snazší legalizaci černých staveb a dovoluje obcházení územních plánů prostřednictvím netransparentních výjimek udělovaných radami obcí. Před novelou varoval i veřejný ochránce práv, který upozornil, že rychlost výstavby jde na úkor zdraví, přírody i kvality bydlení.

Tisková zpráva Zeleného kruhu, sdružení Arnika a Hnutí DUHA

SÚRAO opět zrušilo výběrové řízení na geologické vrtty, aneb novela stavebního zákona v praxi

Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) jen několik hodin před termínem pro podání nabídek zrušila další výběrové řízení na realizaci hlubokých geologických vrtů na lokalitách, které vytypovala jako potenciálně vhodné pro hlubinné úložiště vysoce radioaktivních odpadů. Předchozí, takřka rok trvající výběrové řízení na dodavatele prací [musela zrušit v prosinci 2025](#). Nezdá se reálné, že lze

ještě stihnout [stanovený termín roku 2030](#) pro výběr finální a záložní lokality hlubinného úložiště, tím méně pak ambiciózní rok 2028, o který usilovala Správa [Technická zpráva SÚRAO 601/2022 „Vyhodnocení vlivu nařízení Komise o taxonomii EU]. Klíčovou součástí geologických prací, bez nichž nelze získat potřebná data pro výběr, jsou totiž právě tyto vrtty. Platforma proti hlubinnému úložišti se ale obává, že bude vzrůstat tlak na dodržení politického termínu bez ohledu na geologická data z hloubky horninového prostředí.

Po krachu [původního výběrového řízení v roce 2025](#) se SÚRAO rozhodlo postupovat po etapách. Původní plán počítal se sedmi hlubokými geologickými vrtů v každé ze čtyř lokalit – jeden do hloubky 1200 metrů, dva do cca 600 metrů a čtyři šikmé do hloubky 300 metrů. Nově SÚRAO poptávalo provedení pouze jednoho 600 m hlubokého vrtu v každé z lokalit a teprve po realizaci a potřebných měřeních vybrat dodavatele pro další vrt. A i toto výběrové řízení bylo zrušeno. [Základním důvodem](#) byla neochota uchazečů převzít riziko se zajištěním pozemků pro vrt, které na ně chtěla předat Správa.

Změnu pro SÚRAO, kterou hodlá využít, přináší schválená novela stavebního zákona. Jestliže dnes na provádění průzkumných geologických prací, kam patří i vrt, musí existovat dohoda s vlastníkem pozemku, zákon po změně umožní souhlas zcela obejít. Investor nebo jím zmocněná osoba bude moci vstupovat a vjíždět na jakékoliv pozemky a provádět průzkumné práce i bez souhlasu jejich majitelů.

Michael Forman, mluvčí Platformy proti hlubinnému úložišti a starosta města Horažďovice z lokality Březový potok řekl: „Obce a spolky sdružené v Platformě proti úložišti jsou zrušením veřejné zakázky na hluboké vrt překvapeny a nyní očekávají od SÚRAO a státu úpravu harmonogramu a jasné vysvětlení dalšího postupu. Při tak zásadních zásazích do území, jakými jsou hluboké vrt, nesmí být opomíjeni vlastníci pozemků ani dotčené samosprávy, protože to může dále prohloubit nedůvěru v celý proces přípravy úložiště. Výběr finální lokality nesmí být podřízen politickým termínům na úkor získání potřebných vědeckých a geologických dat, protože rozhodnutí o umístění úložiště bude ovlivňovat život místních obyvatel po tisíce generací. Za zásadní proto Platforma považuje nejen transparentní a odborný postup, ale také skutečné narovnání práv dotčených obcí při rozhodování o umístění úložiště.“

Matěj Machek z Geofyzikálního ústavu Akademie věd ČR, který obce zastupuje v Poradním panelu expertů SÚRAO k situaci říká: „Nedovedu si představit, že by mohlo dojít k výběru lokality bez údajů z naplánovaných hlubokých vrtů. Přípravovaná metodika výběru finální lokality a kritéria výběru s těmito daty počítají, čemuž jsme jako přizvaní experti z řady oborů věnovali nemálo času.“

Platforma proti hlubinnému úložišti, která sdružuje 58 členů (40 obcí a měst a 18 spolků), usiluje o prosazení změny v přístupu státu k nakládání s vyhořelým jaderným palivem a dalšími radioaktivními odpady, který se nebude omezovat jen na hlubinné úložiště. Platforma dále prosazuje, aby rozhodnutí o výběru lokality pro případné ukládání bylo podmíněno předchozím souhlasem dotčených obcí. www.platformaprotiulozisti.cz

Tisková zpráva Platformy proti hlubinnému úložišti

Odborníci a nevládní organizace představili Stínový plán obnovy přírody

Do 1. září mělo Ministerstvo životního prostředí předložit Evropské komisi tzv. Národní plán na obnovu přírody, což se nestalo. Odborníci a nevládní organizace proto vypracovali Stínový plán na obnovu přírody.

Skupina odborníků a nevládních organizací představila Stínový plán obnovy přírody se 40 konkrétními opatřeními, která mají pomoci obnovit českou krajinu a zvýšit její odolnost vůči suchu, povodním a erozi. Stínový plán vychází z návrhů, které byly po dobu dvou let diskutovány odborníky v pracovních skupinách pod Ministerstvem životního prostředí. Mnohá z těchto konkrétních a měřitelných opatření se však do současného návrhu Národního plánu na obnovu přírody nedostala. Autoři proto předkládají návrhy v uceleném dokumentu, který staví na výsledcích odborných diskusí a přináší konkrétní

kroky potřebné k obnově české přírody. Stínový plán zasílají vládě i Evropské komisi před termínem 1. září, do kterého mají členské státy své plány předložit. Vládní návrh dle dostupných informací ještě dlouho hotový nebude, což může účinnou ochranu proti suchu i ztrátě biodiverzity zkomplikovat.

Jedním z klíčových opatření pro zmírňování dopadů sucha je omezení zastaralých odvodňovacích systémů tam, kde zbytečně odvádějí vodu z krajiny. Českou krajinu protíná zhruba milion kilometrů drenážního potrubí. Na vhodných místech lze jeho funkci omezit tak, aby voda zůstávala déle v lesní a zemědělské půdě. Podobně lze rušit nepotřebné odvodňovací strouhy. Stínový plán obsahuje desítky dalších kroků pro obnovu přírody a zvyšování odolnosti krajiny: obnovu mokřadů a přirozenějšího fungování řek, návrat remízků a vodních prvků do zemědělské krajiny nebo lepší podmínky pro stromy a další zeleň ve městech.

Členské státy měly Evropské komisi do 1. září předložit návrhy národních plánů na obnovu přírody, ČR však zatím nebyla schopná plán dokončit. Všechny odborné podklady od pracovních skupin má přitom vláda k dispozici už od května. Návrh plánu, který má zajistit vyšší druhovou rozmanitost a odolnost krajiny vůči suchu, povodním a erozi, ale od té doby prochází rozsáhlými škrtky na popud Ministerstva zemědělství. Kvůli blokacím z jeho strany dosud nezačalo ani mezíresortní připomínkové řízení: navzdory tomu, že vláda dodržení termínu 1. září veřejně slibovala a je závazné. Nedodržení termínu přitom znamená méně času na následnou diskuzi s evropskými odborníky a veřejností, což bude mít dopad na finální kvalitu dokumentu.

Aby odborná práce nepřišla zcela vniveč, vytvořil kolektiv autorů, kteří se podíleli na přípravě národního plánu v pracovních skupinách MŽP, Stínový plán obnovy přírody. Zároveň nabízí spolupráci a pomoc s koordinací státním orgánům, krajům, obcím i firmám, pro které je na rozdíl od Ministerstva zemědělství obnova přírody prioritou.

Obnovu přírody přitom podporuje i veřejnost. Ve veřejné konzultaci Národního plánu pro obnovu přírody se ukázalo, že více než 2700 z 3000 respondentů vnímá zhoršující se stav krajiny a úbytek biologické rozmanitosti. Přes 2900 respondentů vyjádřilo souhlas se zavedením opatření na obnovu přírody. Obnova přírody je podle nich veřejným zájmem, který by měl mít srovnatelnou váhu s dalšími klíčovými oblastmi rozvoje. Reprezentativní průzkum z března 2026 ukázal, že 79 % české veřejnosti ambiciózní Národní plán na obnovu přírody přímo požaduje.

Evropská komise bude do března 2027 posuzovat mimo jiné i zda při přípravě plánu byla účast veřejnosti a expertů účinně zapracovaná, či zda cílům plánu dostačuje rozsah navrhovaných. Poslední známá verze českého plánu v naplnění těchto kritérií přitom zásadně selhávala a mezitím došlo podle dostupných

informací ještě k jejímu dalšímu výraznému oslabení. Z návrhu zmizela naprostá většina konkrétních opatření s termíny plnění. Bez nich bude podstatně obtížnější sledovat, zda se plán skutečně plní a s jakým výsledkem. Zcela nefunkční byl dle organizací také způsob zapojení odborné a širší veřejnosti do přípravy dokumentu, když většina konkrétních návrhů byla v následném netransparentním procesu vyškrtnutá.

Hlavní slabinou vládního plánu tak je, že s největší pravděpodobností bude pouze obecným seznamem záměrů bez konkrétních opatření a jasných cílů. Původním a jediným smysluplným přístupem přitom mělo být sestavení co nejkonkrétnějšího plánu, jak v praxi zahájit obnovu zdraví české přírody a krajiny, a účinně tak předcházet extrémnímu suchu, vlnám veder a povodním. Organizace proto vyzývají veřejnost, aby se nenechala ukolébat sliby na velkolepá technická řešení sucha, zatímco vláda proškrtává připravené plány, jak se na sucho připravit na úrovni polí, lesů, obcí, povodí a celé krajiny.

Šance na to, že plán na obnovu přírody skutečně dokáže v ČR rozhýbat změny, které jsou potřeba, přitom trvá i po zářijovém termínu předložení návrhů Evropské komisi: členské státy totiž po připomínkách Komise předkládají finální verzi plánu až v září 2027. Skupina osmi organizací a platforma stovky ekologických organizací Zeleného kruhu proto vyzývají kompetentní instituce i veřejnost, aby tento prostor využily a o prosazení konkrétních opatření dál usilovali. Stínový plán na obnovu přírody předkládají jako základ pro dopracování národního plánu, bez jehož přiměřeně ambiciózní podoby nemůže naše krajina do budoucna v podmínkách sucha ani povodní obstát.

„Národní plán pro obnovu přírody je zásadním dokumentem pro zlepšení stavu české krajiny a přírody. Ministerstvo životního prostředí ho připravovalo ve spolupráci s největšími odborníky z univerzit, členských organizací Zeleného kruhu, Ministerstva zemědělství, s lesníky, zemědělci a dalšími. Celkově se do jeho přípravy zapojilo přes 100 subjektů. Přesto je na samém konci přípravy plán podle našich informací oslabován na nátlak Ministerstva zemědělství a různých zájmových skupin bez ohledu na názory odborníků i veřejnosti. Potřebná obnova přírody tak ztrácí ambice a místo konkrétních cílů obsahuje obecná prohlášení bez jasného postupu realizace. A to přesto, že z přírody a krajiny v lepším stavu budeme profitovat všichni. Podle studií se finance vynaložené na jejich obnovu vrátí zpět osmkrát až třiceti osmi násobně v podobě lepšího zajištění potravin, zmírňování dopadů změny klimatu a přínosů pro zdraví,“ říká Nikol Krejčová ze Zeleného kruhu.

Kompletní znění Stínového plánu na obnovu přírody si můžete stáhnout zde: [file:///C:/Users/rehounek/Downloads/Stinovy-plan-na-obnovu-prirody_v31-08-2026%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/rehounek/Downloads/Stinovy-plan-na-obnovu-prirody_v31-08-2026%20(1).pdf).

Tisková zpráva nevládních organizací (redakčně upraveno a kráceno)

Využijme těžební prostory

Národní plán na obnovu přírody je velkou příležitostí ke zlepšení stavu naší krajiny. Záleží však na tom, jak jeho naplnění pojmem, neboť konkrétní znění nám Evropská unie nediktuje. Za klíčové kromě jiného považujeme i využití těžebních a jiných postindustriálních prostorů, protože jde o plošně rozsáhlá,

narušená nebo dokonce zcela zničená území. V těžebnách přitom vznikají zajímavá, živinami chudá a různorodá stanoviště, která hostí vzácná společenstva i ohrožené druhy, jež z intenzivně obhospodařované krajiny rychle mizí.

Při obnově těžeben kombinujeme spontánní sukcesí, tedy ponechání území samovolnému vývoji, s asistovanou obnovou, kdy vývoj společenstev aktivně ovlivňujeme, brzdíme nebo dokonce vracíme na samý začátek. Využíváme k tomu třeba přenos biomasy či zeleného sena, vysévání cílových druhů nebo potlačení druhů invazních.

V projektech přírodě blízké obnovy bychom měli ve všech pádech skloňovat slova disturbance a mozaika. Zdrojem disturbancí mohou být svahové pochody, eroze, strhávání drnu, pastva, ale i pojezdy vojenské techniky či offroadů nebo extenzivní rekreace. Díky disturbancím pak vzniká mozaika různých stanovišť. Na stržených ploškách lépe prospívají konkurenčně slabé a specializované druhy rostlin. V kolmých stěnách hnízdí břehule, vlhy či samotářské včely. V tůních se rozmnožují obojživelníci nebo vážky a na hromádách kamení se sluní ještěrky.

Přestaňme brát těžební prostory jen jako zničené jizvy v krajině a při obnově přírody je berme jako příležitost. Jako útočiště ohrožených druhů i místa pro poznávání přírody a trávení volného času. Jako budoucí přírodní oázy, propojující chráněné plochy s naší fragmentovanou krajinou. Krajinou, která se bude líbit nejen rosnatkám, rosničkám a otakárkům, ale i nám samotným.

Klára a Jiří Řehounekovi

(průvodní text ke Stínovému plánu na obnovu přírody)

V Českých Budějovicích se řešily malé vodní nádrže v krajině. Ne všechny jsou pro přírodu přínosem

Tůně, jezírka a malé rybníčky vznikají v krajině čím dál častěji. Ne všechny se však stanou přínosem pro ochranu přírody. Odborný seminář s tímto aktuálním tématem uspořádala Calla poslední srpnový den společně s Přírodovědeckou fakultou JU a Biologickým centrem AV ČR.

„Když jsme přemýšleli o tématu letošního semináře, problematika malých vodních nádrží se nabízela. Všichni řešíme, jak zadržet v krajině vodu, což je určitě dobře. Často ale zapomínáme na další funkce takových tůní a jezírek, k nimž patří i ochrana biologické rozmanitosti.

Malé vodní nádrže mohou být přínosem i v této oblasti, musí však splňovat určité parametry a nemůžeme je hloubit, kdekoli nás napadne,” uvedl jeden z organizátorů semináře Jiří Řehounek z Cally.

Cílem odborného semináře, na který se sjeli desítky zájemců z různých krajů ČR, bylo mimo jiné upozornit na rizika, která se s vytvářením nových tůní a jezírek pojí, a problémy, které řešíme u dlouhodobě existujících malých vodních ploch.

„Jedním z největších problémů malých nádrží se stalo vypouštění ryb, a to především nepůvodních druhů“ vysvětlil další organizátor semináře Vojtěch Kolář z Přírodovědecké fakulty JU a Biologického centra AV ČR. „Ryby svou přítomností negativně ovlivňují celý ekosystém. Ať už přímou predací, nebo i rytím ve dně či destrukcí vodních rostlin, které vytvářejí prostředí pro vodní hmyz nebo obojživelníky. Dochází tak k celkové degradaci vodního prostředí. Zvláště problematické jsou nepůvodní druhy jako střevlička východní, sumeček americký a sumeček černý či slunečnice pestrá.“

V loňském roce proběhl biologický průzkum tůní v Českých Budějovicích. Vědci během průzkumu objevili v jediné malé tůni na bývalém vojenském cvičišti 9 druhů ryb! Přitom ještě v roce 2019 na lokalitě vůbec žádné ryby nežily. Je proto více než pravděpodobné, že sem tyto druhy vypustili lidé. Jednalo se totiž např. o sumce velkého, koi-kapra či štika obecnou. Zbytečné a pro ekosystém i nebezpečné může být i vysazování rostlin, včetně zahradních kultivarů leknínů.

„Po letošním létě je více než jasné, že naše krajina vysychá. Musíme si však uvědomit, že masivní výstavba rybníků, přehrad, jezů či nádrží nás před suchem a změnami klimatu nezachrání. Je třeba začít s obnovou mokřadů a změnit přístup k celé krajině, např. rušit meliorace na polích, loukách a v lesích, vytvářet remízky, zmenšovat půdní bloky nebo revitalizovat říční síť od malých potoků až po velké řeky,” uzavírá hydrobiolog Vojtěch Kolář.

Tisková zpráva Cally (redakčně upraveno)

Jak nám v ochraně přírody pomohla klimatická změna

Klimatická změna je bez diskuse jednou z důležitých příčin ohrožení biodiverzity po celém světě. Ale protože všechno zlé je pro něco dobré, můžeme ji v ochraně biodiverzity také šikovně využít. Třeba v ochraně vzácných živočichů obývajících různé tůně.

V Pískovně u Žemličky, o kterou se už nějaký ten pátek staráme, po suchém a horkém srpnu vyschly všechny tůně, až na tu nejmenší. Na první dobrou člověka napadne, že by měl začít lamentovat nad klimatickou krizí. Už mnohokrát jsme ale v Ďáblíku zmiňovali, jak vysazování ryb, především invazních druhů, škodí v tůních obojživelníkům nebo vodnímu

hmyzu. Letní vyschnutí tůní v Pískovně u Žemličky ovšem znamená, že invazní střevličky alespoň na čas z tůní zmizí. Pokud tedy tůně vytvoříme tak, aby alespoň občas koncem léta vyschly, zbavíme se hlavního problému, zatímco vodnímu hmyzu ani obojživelníkům nijak fatálně neublízíme.

Letní vysychání tůní bylo tématem i na našem odborném semináři "Voda v krajině", který jsme uspořádali na konci srpna ve spolupráci s PŘF JU a Biologickým centrem AV ČR. Také na něm vícekrát zaznělo, že občasného vyschnutí tůně se dá využít právě proti invazním rybám. Pokud totiž tůň nevyschne nebo proti rybám nezakročíme jiným způsobem, o většinu obojživelníků a vodního hmyzu zcela určitě přijdeme.

Jiří Řehounek

Dobrovolníci a dary pomáhají chránit vzácná stanoviště v jihočeských pískovnách

Calla se už po léta zabývá ochranou vzácných stanovišť a ohrožených druhů v pískovnách. Daří se nám to i díky práci dobrovolníků na brigádách a příspěvkům soukromých dárců.

„Proč se vlastně v opuštěných, ale i v dosud těžných pískovnách vyskytuje množství ohrožených druhů? Nabízejí rozmanité prostředí, včetně dnes již vzácně se vyskytujících stanovišť, jako jsou písčiny, kolmé písčité stěny, suché trávníky nebo živinami chudé tůně a mokřady. Proto v nich nacházejí útočiště ohrožené druhy, ale i druhy dosud běžné, pro které se pískovny staly zajímavým zpestřením naší unifikované krajiny,“ říká

entomolog Jiří Řehounek, který má v Calle ochranu pískoven na starosti.

Organismy, které se dnes vyskytují v pískovnách, původně žily na podobných stanovištích, např. na písčitých náplavech neregulovaných řek, v říčních březích nebo na písečných přesypech. Regulace vodních toků, vysoušení mokřadů a vsudypřítomný nadbytek živin je však postupně připravil o vhodná místa k životu. Pískovny se pro ně mohou stát náhradními stanovišti, pokud k jejich obnově využijeme tzv. přírodě blízkou obnovu.

„Přírodě blízká obnova zahrnuje především tzv. spontánní sukcesi, tedy samovolný vývoj bez zásahu člověka. Druhou možností je tzv. usměrňovaná sukcese, kdy člověk do vývoje zasahuje, ale pouze ve prospěch obnovovaného přírodního společenstva. Může se jednat např. o potlačení invazních druhů nebo dosévání druhů původních. Citlivým způsobem obnovená pískovna se může stát nejen důležitým místem pro ochranu přírody, ale i zajímavým cílem pro milovníky přírody, fotografy nebo turisty,“ vysvětluje botanička Klára Řehounková, která se obnovou těžebních prostorů zabývá na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity.

Vzácná stanoviště vznikající při těžbě se však neobejdou bez následné péče, protože postupem času zanikají. Písčiny a suché trávníky zarůstají travou a později dřevinami, kolmé písčité stěny se sesouvají a tůně zarůstají mokřadní vegetací a postupně se zazemňují. V dobách, kdy taková stanoviště vznikala stále znovu, to nebyl problém. Dnes se však neobejdeme bez aktivnějšího přístupu.

„Ve spolupráci s řadou odborníků dlouhodobě sledujeme větší množství jihočeských pískoven a v některých provádíme také opatření na podporu vzácných stanovišť a ohrožených druhů. Protože grantových možností v ochraně přírody ubývá, stále více se spoléháme jednak na pomoc dobrovolníků při brigádách a také na dary našich podporovatelů. Brigádníkům i dárcům patří naše velké poděkování,“ říká Jiří Řehounek z Cally.

V posledním roce se Calla soustředila hlavně na zásahy v Pískovně Lžín na Soběslavsku a v Pískovně u Žemličky na Borovansku. Ve Lžíně nejprve došlo k obnově písčin a kolmých stěn s pomocí těžké techniky, letos na jaře pak proběhla brigáda, na níž dobrovolníci vyřezávali náletové dřeviny. Cílem bylo snížit zastínění hnízdních stěn pro samotářské včely a další blanokřídlé, kterých je odtud zatím známo 131 druhů, a také uvolnit prostor pro kvetoucí byliny, které včelám a dalším opylovačům poskytují potravu. V Pískovně u Žemličky proběhla poslední brigáda na podzim roku 2025. Dobrovolníci během ní především vyřezávali náletové dřeviny v okolí tůní a písčin. I v této pískovně před časem pomáhala s obnovou vzácných stanovišť těžká technika. A právě tady uspořádá Calla na podzim další brigádu.

„V přírodovědně cenných pískovnách se nevěnujeme pouze ochraně přírody a přírodovědným průzkumům. Využíváme je také pro vzdělávací a osvětové aktivity, především přírodovědné exkurze pro veřejnost, školní třídy nebo studenty přírodovědných oborů,“ uzavírá Jiří Řehounek.

Podpořit ochranu ohrožených druhů v jihočeských pískovnách může každý. Podrobnosti najdete zde: <https://calla.cz/cz/home/o-calle/podporte> (ochrana pískoven má variabilní symbol 222).

Tisková zpráva Cally (redakčně upraveno)

Dukovany jako zajíc v pytli?

Ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček v polovině srpna překvapil asi mnohé, když odkryl karty ohledně ceny dvou nových reaktorů v Dukovanech. Pamatujete ještě, jak politici i novináři stále dokola opakovali, jak levné to od jihokorejské státní firmy KHNP bude a utvrzovali sebe i celé Česko, že zaplatíme pouhých 400 miliard korun? Přesněji jde o částku z roku 2024, kdy přišly nabídky do tendru, ale v době uzavření smluv o rok později to bylo už 407 miliard a inflace tak bude částku navyšovat až do konce příští dekády, než začnou vyrábět elektřinu a bude splacena poslední část investice. Upozorňovali jsme, že k téhle sumě bude třeba připočítat náklady na zajištění financování (úroky z úvěrů či dluhopisů apod.). A právě o tomto bylo přiznání ministra, podle nějž může být výsledná cena nových Dukovan 700 miliard korun. A slyšíte to ticho v médiích?

Realita však nejspíše bude daleko vyšší. U nových atomových elektráren v Evropě nebo v USA vidíme v průměru více než dvojnásobné navýšení ceny během stavby. Navíc reaktory APR1000, které má firma KHNP stavět, ještě nikde na světě nestojí. Jde o první reaktor tohoto typu a v takovém případě jsou zpoždění stavby a nárůst ceny běžné. Navíc Korejci teprve musí vybudovat své dodavatelské řetězce v Evropě a budou se potýkat i s regulačními riziky. Podrobnosti, v jakém rozsahu a za jakých podmínek půjde zdražení na vrub dodavatele a nakolik investora, je však v dnes zveřejněných smlouvách utajeno, byť vláda nás při podpisu smluv ujišťovala, že cenu garantuje KHNP a překročení nákladů se nás netýká.

Jenže asi spíš týká. Překvapivé informace najdeme v nedávno zveřejněném rozhodnutí Evropské komise o zahájení podrobného přezkumu oprávněnosti navržené veřejné podpory pro Dukovany ze strany české státní pokladny. Po dobu stavby bezúročný úvěr, který ČEZ dostane, má pokrýt i případné překročení nákladů. Celkem až 900 miliard za oba bloky. Ty následně má ČEZ vracet z prodeje elektřiny vyrobené v těchto reaktorech. Po dobu dalších čtyřiceti let a možná ještě déle. Protože cena elektřiny z nových reaktorů je již dnes na trhu nekonkurenceschopná vůči

ceně z obnovitelných zdrojů energie, připravili politici garanci výše výkupní ceny, na jejíž dorovnání se budeme skládat v ceně každé spotřebované kilowatthodiny. Tedy spíše následující generace.

Jestliže nás Dukovany mohou vyjít skoro na bilion, podobně tomu bude u nových reaktorů v Temelíně, kterými chce současná vláda ještě více zadlužit Česko. Tím to nekončí. Vláda by ráda podobným mechanismem podpořila vznik modulární reaktorů, které u nás plánuje budovat ČEZ s firmou Rolls-Royce. Tedy pokud se jejich vývoj vůbec podaří dotáhnout do úspěšného konce. V každém případě budou muset politici rozhodnout jaké strategické priority a jaké sociální programy si Česko bude moci dovolit.

Avšak smyčka na pytlí s atomovým zajícem má být ještě více utažena. Ačkoliv má být stavba nových reaktorů financována veřejnou podporou z našich daní, ministerstvo průmyslu nyní navrhuje všechny smlouvy týkající se jaderné energetiky (a to i zpětně) nezveřejňovat v registru smluv, který zajišťuje transparentnost, veřejnou kontrolu a ochranu trhu. Změna zákona o registru smluv je součástí aktuálně připomínkovaného návrhu novely tzv. nízkouhlíkového zákona. A zase – slyšíte to ticho v médiích?

Edvard Sequens

Věděli jste? Problém chlazení Dukovan

Jeden 50metrový bazén každých 45 minut – přesně tolik vody se v průměru odpaří z chladicích věží Jaderné elektrárny Dukovany. Zatímco přítok do Dalešic v létě klesá na pouhých 0,67 m³/s, odpar činí zhruba 0,95 m³/s. A právě sem chce stát přistavět další dva nové reaktory. Bude v době klimatických změn a narůstajícího sucha v Česku vůbec dostatek vody na jejich provoz? A zvládneme vůbec uchládit nové reaktory, které se v Dukovanech chystají? O tom je další krátké video vzniklé ze spolupráce Cally a videomakera Martina Marka.

Ke shlédnutí tu: <https://youtu.be/kYopn8YRusE?si=2MKhyi6umD9zmRLt>

Edvard Sequens

Analýza banky Lazard: v USA vycházejí nejvýhodněji solární a větrné elektrárny

Banka Lazard zveřejnila v červenci 2026 svoji devatenáctou analýzu porovnávající výhodnost investic do nových zdrojů energie ve Spojených státech pomocí LCOE. Charakteristika LCOE (Levelized Costs of Electricity) vzniká shrnutím všech nákladů spojených s výstavbou a provozem elektrárny (náklady na investici do výstavby, na palivo, obsluhu, údržbu i likvidaci) a jejich rozdělením na počet megawatthodin, které zdroj vyrobí za dobu své životnosti. Obě hodnoty jsou v čase přepočítány podle zvolené diskontní sazby (cílem přepočtu je zohlednit, že pro spotřebitele je výhodnější mít peníze i energii dnes nebo za rok než ve vzdálenější budoucnosti). Pro posouzení investic do nových elektráren zvolila banka Lazard diskontní sazbu 7,7 %.

Hodnota LCOE je pro jednotlivé aktivní technologie udávána v poměrně širokých intervalech na základě sběru dat o projektech v různých částech Spojených států. V případě jaderné energetiky čerpá Lazard hlavně z informací o dvou reaktorech postavených v jaderné elektrárně Vogtle (rozpětí intervalu vychází z konzultací s experty jaderného průmyslu, podle kterých byla výstavba čtvrtého bloku levnější díky získaným zkušenostem při stavbě třetího). Intervaly LCOE pro jednotlivé technologie jsou uvedeny v tabulce:

Technologie	LCOE [USD/MWh]
Fotovoltaika – projekty spotřebitelů	88 až 197
Fotovoltaika – projekty energetických firem	40 až 98
Fotovoltaika – projekty energetických firem s akumulací	61 až 156
Větrné elektrárny na pevnině	37 až 99
Větrné elektrárny na pevnině s akumulací	49 až 140
Větrné elektrárny na moři	105 až 167
Plynové elektrárny pro pokrývání špiček zatížení	144 až 276
Jaderné elektrárny	175 až 255
Elektrárny s paroplynovým cyklem	51 až 129

Poznámka: Uhlé elektrárny se v posledních letech ve Spojených státech nestavějí, není tak k dispozici aktuální kalkulace. Lazard pro srovnání uvádí interval ze čtrnácté zprávy upravený o inflaci 72 až 177 USD/MWh.

Na základě porovnání s minulým rokem Lazard konstatuje, že LCOE se u všech technologií zvyšuje v důsledku rostoucích nákladů na kapitál a zdražování dodávek v rámci dodavatelských řetězců.

Novinkou letošní zprávy je podrobnější výpočet nákladů na zajištění stability dodávek u zdrojů s proměnlivou výrobou. Lazard k hodnotě LCOE připočítává částku nazvanou Levelized Firming Cost, která odpovídá dorovnání

výkonu na úroveň říditelného zdroje, a to podle metodik samotných provozovatelů amerických přenosových soustav. I po tomto připočtení zůstávají obnovitelné zdroje srovnatelné s paroplynovými elektrárnami, jejichž LCOE je 51 až 129 USD/MWh. U fotovoltaiky činí nárůst způsobený připočtením Levelized Firming Cost 30 USD/MWh. Lazard zároveň upozorňuje, že obdobné náklady u konvenčních zdrojů nepočítá, přestože i ty čelí omezením spolehlivosti, ať už jde o zajištění paliva, kapacitu plynovodů nebo poruchy

Kompletní zpráva je ke stažení na adrese:

<https://www.lazard.com/news-announcements/lazard-releases-2026-levelized-cost-of-energyplus-report-pr/>

Karel Polanecký pro Temelin.cz

Zpráva o stavu jaderného průmyslu ve světě 2026

The World Nuclear Industry Status Report 2026

Autorský tým ročenky World Nuclear Industry Status Report zveřejnil 29. září 2026 aktuální verzi své zprávy. Základní informace přinášíme v českém shrnutí.

Základní údaje o jaderné energetice

V polovině roku 2026 (k 1. červenci) bylo celkem v provozu 411 jaderných reaktorů ve 31 zemích. To je o tři víc než před rokem a o 27 méně než v roce 2002, kdy počet provozovaných reaktorů dosáhl historického maxima. K navýšení počtu provozovaných reaktorů přispělo opětovné spuštění šesti bloků, které byly dlouhodobě mimo provoz. Instalovaný výkon provozovaných reaktorů dosáhl

ke konci roku 2025 hodnoty 368,6 GW, což znamená mírný pokles oproti konci roku 2024, kdy bylo dosaženo dosavadního historického maxima. V polovině roku 2026 dosáhl instalovaný výkon rekordní hodnoty 374,7 GW. Podíl jaderných elektráren na globální hrubé výrobě elektřiny mírně klesl na 8,8 %, což je zhruba polovina maximální hodnoty (17,5 % z roku 1996) – jde o důsledek stabilního růstu obnovitelných zdrojů, jejichž podíl (bez započtení vodních elektráren) dosáhl 19,5 %.

Nově spuštěné, odstavené a rozestavěné bloky

Během roku 2025 byly spuštěny čtyři nové reaktory – dva v Číně, po jednom v Rusku a Indii, dva další pak v prvním pololetí roku 2026 opět v Číně. V roce 2025 byl definitivně ukončen provoz sedmi reaktorů (po třech v Belgii a Rusku, jeden na Tchaj-wanu). Za uplynulé dvě dekády (v období 2006 až 2025) bylo spuštěno 104 reaktorů (z toho 53 v Číně) a uzavřeno 106 bloků.

V roce 2025 byla zahájena výstavba dvanácti nových reaktorů, z toho devíti v Číně, dvou v Rusku a jednoho v Jižní Koreji. Jihokorejský projekt je v posledních letech jedinou výjimkou, za všemi ostatními projekty, u nichž byla výstavba zahájena mezi začátkem roku 2020 a koncem 2025, stojí čínská nebo ruská státní společnost.

Celkem je ve výstavbě 73 jaderných reaktorů, o deset více než před rokem a nejvíce od roku 1987.

Historické maximum bylo zaznamenáno v roce 1979 s 234 reaktory, 48 z nich ovšem nebylo dostavěno a spuštěno.

Významná část rozestavěných reaktorů, celkem 37 bloků k 1. červenci 2026, se nachází v Číně. Čínské firmy se ovšem soustředí převážně na domácí trh, dodávkám reaktorů mimo území domovské země dominuje ruský Rosatom, který jich staví 29, z toho jen sedm v Rusku (další v Egyptě, Turecku, Indii nebo Bangladéši). Aktuálně nelze odhadnout, do jaké míry budou další zahraniční projekty ovlivněny sankcemi uvalenými na Rusko po invazi na Ukrajinu. Kromě Rosatomu staví aktuálně v zahraničí již pouze francouzská společnost EDF (britský projekt Hinkley Point), čínská CNNC a americko-japonské konsorcium GE Vernova - Hitachi.

Základní trendy

V roce 2025 vyrobily jaderné elektrárny 2 703 terawatthodin elektřiny, což znamená rekordní hodnotu (o 26 TWh více než v roce 2025, kdy bylo dosaženo dosavadního maxima, a o 40 TWh více ve srovnání s rokem 2006, který je třetí v pořadí). Bez započítání Číny ovšem došlo v ostatních zemích mezi lety 2006 a 2025 k součtovému poklesu o 369 TWh, což ukazuje dominantní postavení Číny v jaderném průmyslu v globálním měřítku. Čína v šestém roce po sobě vykázala vyšší výrobu jaderných elektráren než Francie a řadí se na druhé místo za Spojené státy.

Speciální situace přetrvává v Japonsku, kde bylo po havárii v jaderné elektrárně Fukušima odstaveno 33 funkčních reaktorů. Do poloviny roku 2026 jich bylo opětovně spuštěno patnáct, během roku 2025 pokryly 9,2 % produkce elektřiny v Japonsku. Žádný reaktor se v Japonsku aktuálně nestaví.

Co dále najdete ve World Nuclear Industry Status Report 2026

Vedle tradičních kapitol o stavu jaderné energetiky v jednotlivých zemích, o postupu prací po havárii ve Fukušimě nebo vývoji v oblasti likvidace reaktorů po ukončení životnosti, byla tentokrát zvláštní pozornost věnována kapitole o modulárních reaktorech SMR, která přináší přehled vývoje technologie v jednotlivých státech.

Celá zpráva je ke stažení na: <https://www.worldnuclearreport.org/IMG/pdf/wnisr2026-v1.pdf>

Karel Polanecký pro Temelin.cz

Po letech končí snaha rozšířit území pro těžbu uranu na Vysočině

Starostové a obyvatelé Brzkova, Věžnice, Přibyslavi a Polné na Českomoravské vysočině si mohou, alespoň na čas, oddechnout. Po více než deseti letech od podání žádosti zastavilo Ministerstvo životního prostředí řízení, ve kterém se státní podnik DIAMO pokoušel na trojnásobek rozšířit chráněné ložiskové území pro těžbu uranu ležící v jejich blízkosti. Firma totiž nebyla ani v opakovaně prodáváném termínu schopna předložit osvědčení o výhradním ložisku uranu. K tomu potřebovala, jak přikazuje zákon, nejprve stanovit průzkumné území pro geologické práce. To se však nedařilo

pro houževnatý odpor zmíněných obcí, které využily všech právních možností, jak se vůči záměru státu těžit pod nimi uran, bránit.

Nedaleko zmíněného Brzkova fungoval mezi lety 1981 a 1990 uranový důl, ale těžba byla minimální, šlo jen o průzkumné ražby. Celkem se tu vydobilo jen 64 tun smolince a v roce 2004 byl důl definitivně zlikvidován a šachta zasypana. Avšak v pětatřicet kilometrů vzdálené Rožné, kde se těžil uran ve velkém, začaly docházet ekonomicky těžitelné zásoby a uranový průmysl se poohlížel po řešení, jak se udržet a přežít cirká dvě desítky let, než by podle jeho představitelů mohlo být opět myslitelné uvažovat o chemickém loužení uranu na Liberecku. A k tomu se brzkovské ložisko s odhadovanými zásobami 3 až 4,5 tisíce tunami uranu hodilo. I když by to znamenalo miliardové finanční injekce ze strany státní pokladny na stavbu dolu a tehdy rekonstrukci chemické úpravný uranové rudy v Dolní Rožínce (tedy v sousedství Rožné).

Argumentace energetickou soběstačností Česka už tehdy stála dost na vodě, protože by uran od Brzkova zajistil kompletní provoz obou českých jaderných elektráren přibližně jen na 5 až 7 let. Ale ještě by nám jej museli v Rusku zpracovat, obohatit a vyrobit z něj palivové tyče. Navzdory nákladům záměr v roce 2014 získal podporu tehdejšího premiéra Bohuslava Sobotky a již to jelo.

Starostové dotčených obcí se tehdy rychle semknuli, v místě aktivní občané pak založili spolek „Naše budoucnost bez uranu“, který se také zapojil do aktivit a spolu s obcemi uspořádal veřejné protestní akce. Calla přivezla výstavu fotografií Václava Vašků „Tváře uranu“ a zorganizovala několik besed k problematice a poskytovala místním odbornou informační podporu. Situaci tehdy výborně zaznamenal pořad z cyklu Nedej se „Obavy ze zářných zítřků“.

Pod tak soustředěným společným tlakem nakonec ministr průmyslu a obchodu Jan Mládek na začátku roku 2016 oznámil, že záměr zrušil a těžba uranu v Rožné, v posledním uranovém dole ve střední Evropě pro neekonomičnost skončí. To se v roce 2017 skutečně stalo a dnes tu probíhá sanace nejen dolu a okolí, ale i likvidace chemické úpravný.

Jenže ve skutečnosti v tichosti dál probíhaly úřední kroky, které měly připravit ložisko v Brzkově pro nějaké pozdější využití. Stanovení chráněného území pro těžbu surovin v Česku Ministerstvem životního prostředí probíhá podle zákonů přijatých v době vládnoucí úlohy komunistické strany a tak se děje bez účasti obecních samospráv a vlastníků pozemků. Navzdory tomu, že stanovená omezení jim znemožní hospodařit s majetkem nebo rozvíjet obec dle vlastních představ.

Protože však žadatel musí jasně doložit kde a jaké zásoby nerostů jsou, musí provést geologické průzkumy na povoleném průzkumném území. Zjištění z konce devadesátých let v případě Brzkova nestačila. Do povolování průzkumného území se již mohou zapojit dotčené obce a než došlo ke změně zákonů, mohly být účastníky i spolky chránící životní prostředí. Všichni jsme toho využili, Calla, obce a místní spolek pak s pomocí kvalifikovaného právního zástupce s jasným cílem zabránit byt i potenciální těžbě uranu. A pokud by se nepovedlo, dotáhnout spor až ke zrušení podle nás neústavního vyloučení obcí z rozhodování o stanovení chráněného ložiskového území.

Jak to dopadlo, již víte. Vzhledem k mnohamiliardovým škodám na životním prostředí, které po sobě uranový průmysl v Česku zanechal, by mělo jít o konec definitivní. Do konce roku 2025 stát zaplatil za sanace škod po těžbě a zpracování uranu mimo sociální programy horníků cca 63 miliard korun. Další desítky miliard ještě zaplatí za pokračující sanaci škod. Především jde o likvidaci následků chemické těžby uranu v oblasti Stráže pod Ralskem. Od roku 1968 do roku 1996 tu bylo do podzemí prostřednictvím technologických roztoků vtlačeno téměř 4,1 milionů tun kyseliny sírové, 320 tisíc tun kyseliny dusičné, 111 tisíc tun čpavku a 26 tisíc tun kyseliny fluorovodíkové. To způsobilo obrovské znečištění a zamoření podzemních rezervoárů vod Severočeské křídly. Nejde však o jediné toxické pozůstatky po působení uranového průmyslu v Česku. V krajině zůstává 386 odvalů po hornické těžbě uranové rudy o objemu 46 milionu kubíků a 20 odkališť s radioaktivním rmutem o celkovém objemu 57,3 milionu kubíků. Část z nich je ve zmíněné Rožně.

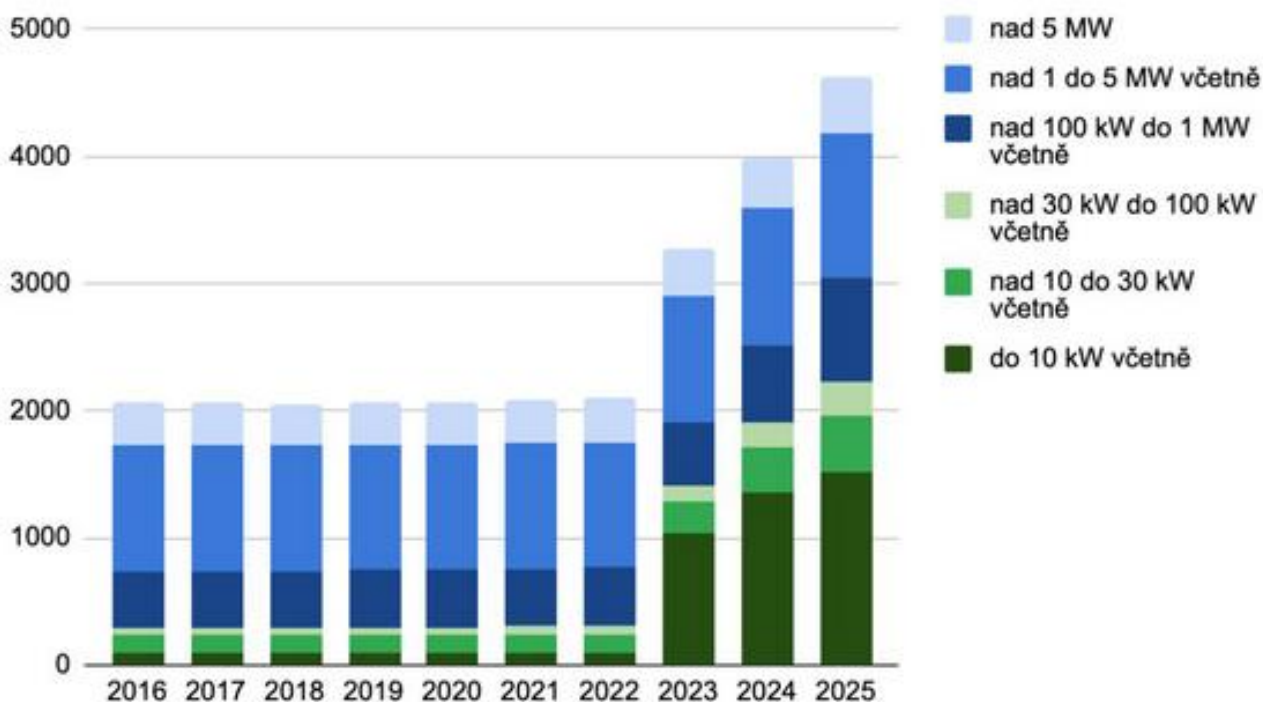
Vzhledem k velmi ambicióznímu jadernému programu českých vlád a rostoucí ceně uranu na světových trzích bychom ale měli být ve střehu. Snaha oživit uranové duchy minulosti aktuálním rozhodnutím Ministerstva životního prostředí ohledně Brzkova neskončila. Velké zásoby uranu stále leží na severu a až na výjimky jsou dosažitelné jen pomocí rozpouštění v chemikáliích. Ministerstvo průmyslu skrze Technologickou agenturu platí výzkum metod, jak se k uranu dostat. A jak ukazuje právě přijatá novela stavebního zákona a dalších čtyř desítek dalších, vracíme se do minulosti, kdy na vlastních a samosprávách nezáleží.

Edvard Sequens

GRAF MĚSÍCE

Instalovaný výkon ve fotovoltaice v České republice

Vývoj instalovaného výkonu (MW)

Zdroj: Komora obnovitelných zdrojů energie

NEDEJ SE: Sázka na nejistotu

V poprázdňinovém díle publicistického pořadu NEDEJ SE nazvaném „Sázka na nejistotu“ jsme se „potkali s Jankem Rovenským, Ondrášem Přibylou, Štěpánem Chalupou, Oldřichem Sklenářem a dalšími. Česká televize jej anoncuje slovy: „Česko musí rychle rozhodnout, čím nahradí končící uhlí. Stát omezuje prostor pro rychlejší rozvoj větru v akceleračních zónách a zároveň sází na jádro včetně malých modulárních reaktorů. Ty ale přijdou nejdříve ve druhé polovině 30. let. Na čem má tedy stát česká energetika v nejbližších letech – a na co si

může dovolit vsadit do budoucna?“.

Poprvé jej diváci viděli 8. září a vy můžete taky na: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/226562248410020/>

Edvard Sequens

Nový Atlas klimatické změny

Klimatická debata se často pohybuje mezi dvěma extrémy: bagatelizací na jedné straně, katastrofickými scénáři na druhé. Ani jeden přístup ale nepřináší skutečné porozumění. Fakta o klimatu vydaly po šesti letech nové, aktualizované a výrazně rozšířené vydání Atlasu klimatické změny – vizuálního průvodce vědou a daty o probíhající změně klimatu.

Co je nové oproti předchozímu vydání:

👉 aktualizovaná data o teplotách, CO₂ a emisích skleníkových plynů v EU a ČR (zdroje: NASA, Eurostat, ČHMÚ)

👉 přepracované infografiky ke klimatickým bodům zlomu a uhlíkovému rozpočtu

👉 nové kapitoly – extrémní projevy počasí, scénáře oteplení do roku 2100, možná řešení

Celkem 23 infografik, 56 stran s jedním cílem: dát novinářům, politikům, firmám nebo i vám samotným podklady, o které se dá v debatě o klimatu spolehlivě opřít, ze kterých se dá čerpat. Autory publikace jsou Ondráš Přibyla & Petr Danis

Atlas je zdarma ke stažení na <https://faktaoklimatu.cz/atlas>, rovněž v angličtině a ze stránek si ho můžete objednat a koupit i v tištěné podobě. A pokud vám vyhovuje webová podoba, pak: <https://atlasklimatu.cz/>

Fakta o klimatu

ODOLNOST: Komunikační průvodce do nejisté doby

Institut 2050 vydává novou publikaci Jana Krajhanzla „ODOLNOST: Komunikační průvodce do nejisté doby.“

Svět v příštích letech nebude stabilnějším a bezpečnějším místem. Právě jako odpověď na neklidnou dobu vznikl průvodce pro všechny, kteří komunikují složitá společenská témata – ve veřejné správě, médiích, firmách nebo veřejně prospěšných organizacích.

Proč právě odolnost? Protože dokáže něco, co dnes potřebujeme více než dříve: proměňovat obavy, nejistotu a stres v aktivitu. Vyprávět s nadějí o hrozbách, o kterých lidé často nechtějí slyšet. Nebo hledat nové

spojení.

„První poznámky k této knize jsem si začal psát po druhém zvolení Donalda Trumpa prezidentem. Válka na Ukrajině, uvažovaná anexie Grónska, hrozba AI, klimatická krize, to všechno zvyšuje napětí ve světě. A vnímají to i Češi a Češky, jak ukázaly i naše letošní focus groups. V průvodci tedy ukazují, jak se to všechno může rýmovat. Jak Česko potřebuje odolnost. Odolnost Česka potřebuje ukončení závislosti na fosilních zdrojích a obnovu krajiny. A tato témata zase potřebují komunikovat přes odolnost,“ říká autor publikace Jan Krajhanzl.

ODOLNOST: Komunikační průvodce do nejisté doby je praktická příručka. Jejím srdcem jsou komunikační kapitoly: co všechno téma odolnosti komunikačně nabízí, jaké přináší narativy, jaké má(me) někdy i neviditelné spojení a protivníky, jak reagovat na rétorickou protipalbu nebo kde najít pro odolnost ambasadory a ambasadorky.

Komunikační průvodce je volně dostupný ke stažení v elektronické podobě zde: <https://institut2050.cz/wp-content/uploads/2026/09/Odolnost2026.pdf>

Institut 2050

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Černá puma přes cestu

V letní okurkové sezóně se často objevují zprávy o velkých kočkovitých šelmách, jež se toulají českou krajinou. A zdaleka se to netýká jen krajiny české. Zajímavé přitom je, že většina svědků později popíše setkání s černou pumou. Háček spočívá v tom, že černou pumu dosud v reálu nikdy neviděl. Melanistické formy se naopak běžně vyskytují u levhartů nebo jaguárů. Poněkud nepřesně jim říkáme panteri, což spoustu lidí s vádí k domněnce, že jde o samostatný druh.

Také poslední „výskyt“ černé „pumy“ na Českbudějovicku či Tábořsku vyšuměl do ztracena. Policie si ve spolupráci s AOPK ČR pořídila maketu černého kocoura, kterou nafotila na místech pozorování pumy a následně případ uzavřela. Z černé pumy udělala obyčejnou českou Micku.

Jiří Řehounek

KRAJSKÁ SÍŤ ENVIRONMENTÁLNÍCH CENTER

Sít Krasec i pro Vás milí čtenáři rozjela na svých webových stránkách sekci Šetrná turistika a sekci Oživené stezky. V těchto sekcích najdete zajímavé turistické destinace v jižních Čechách, přírodní zajímavé lokality, ale i o špetku více osvěty v ochraně přírody a zároveň také triky, jak v přírodě přežít, pokud náhodou šlápnete na pomyslný bludný kámen. Oživené stezky Vás a Vaše děti zábavnou

formou seznámí s jedinečností místa, které jste se rozhodli navštívit.

Chcete si užít výletu bez davu? Projděte se po Čertově stěně nebo hoře Luč. Odměnou Vám budou výhledy do krajiny a geologické zajímavosti blízko Lipenské přehrady.

Čertova stěna – Luč

Národní přírodní památka Čertova stěna – Luč je pro turisty je přístupná na dvou místech. Prvé z nich je Čertova stěna - žulové skalní výchozy zvedající se na pravém břehu Vltavy pod Lipenskou přehradou. Z Čertovy stěny se naskýtá překrásný pohled přes kamenné moře na říční kaňon a protilehlou horu Luč. Nachází se tu vrcholová skalní hradba s mohutným balvanem zvaným Ďáblova kazatelna. Okolí tvoří skalní vegetace se zajímavě rostlými borovicemi lesními. Druhým místem je hora Luč. Cestou k jeho vrcholu potkáte jeden zpřístupněný skalní výchoz, na který se dá vylézt pomocí žebříku a vychutnat téměř kruhový výhled po okolí. V okolí vrcholu Luče (933 m n.) se nacházejí menší i mohutné skalní útvary - mrazové sruby, skalní hradby nebo jednotlivé izolované skalky neboli tory.

Pod Čertovou stěnou protéká řeka Vltava balvanitým korytem, kterému se říká Čertovy proudy. Řečiště obsahuje mnoho mohutných balvanů s charakteristickými erozními projevy, například vymleté „obří hrnce“. Zdejší geologické

útvary inspirovaly Bedřicha Smetanu při tvorbě opery Čertova stěna. Národní přírodní památka je cenná především pro výskyt mechů a lišejníků, z nichž některé se v Čechách vyskytují pouze na této lokalitě – např. terčovka prstencovitá. V otevřených i zalesněných sutích se nacházejí hodnotná společenstva bezobratlých, hlavně brouků a pavouků.

Časová náročnost: Čertova stěna - 0,5 hodiny, hora Luč - 1,5 hodiny

Dostupnost: Národní přírodní rezervace je pro turisty přístupná ze dvou míst na opačných stranách chráněného území. Na Čertovu stěnu se dá dostat ze silnice Loučovice – Vyšší Brod, kde se u silnice nachází parkoviště a k cíli vede červená turistická značka (250 m). Vrchol Luče je možné navštívit přímo z Loučovic po modré turistické

značce (2 km). K Čertově stěně vedou lesní pěšiny s kameny a kořeny stromů. Cesta na horu Luč vede do kopce po lesních pěšinách, místy je strmé stoupání.

Odkaz na lokalitu na webu Krasce najdete zde: <https://www.krasec.cz/tipy-na-vylet/certova-stena-luc>

Vybrala pro vás Romana Panská

Krasec a jeho aktivity jsou podpořeny Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Exkurze Blatského muzea z cyklu Přírodou krok za krokem

sobota 10. 10.

Mihule, vranka a střevle – vzácní obyvatelé toků Táborska

pátrání po vzácných obyvatelích čistých vodních toků Táborska na horním úseku toku

Černovického potoka, kde všechny tři druhy byly v minulosti pozorovány

vedoucí: Mgr. David Fischer (Hornické muzeum v Příbrami),

sraz: 9:00, osada Panské mlýny (2 km jihozápadně od Černovic, [49.3557N, 14.9418E](#))

délka trasy: 5 km; s sebou: holínky, teplé oblečení do terénu, svačinu

sobota 17. 10.

Houby Dubských vrchů

vycházka za běžnými i vzácnějšími druhy podzimních hub na Chýnovsko

vedoucí: Pavel Špinar (správce NPP Luční, Tábor), (3)

sraz: 9:00, Velmovice, u dětského hřiště (1 km severně od Chýnova, [49.4280N, 14.8093E](#))

délka trasy: 6 km; s sebou: svačinu

neděle 18. 10.

Houby Borkovických blat

vycházka za běžnými i vzácnějšími druhy podzimních hub PR Borkovická blata

vedoucí: Pavel Špinar (mykolog, správce NPP Luční, Tábor), (1)

sraz: 9:00, parkoviště u začátku naučné stezky Borkovická blata ([49.2261N, 14.6366E](#))

délka trasy: cca 5 km; s sebou: svačinu

PŘÍRODOVĚDNÁ VYCHÁZKA

"VÝPRAVA DO KAMPUSU"

4. 10. 2026 | 9.00

Sraz účastníků na zastávce MHD, Jihočeská univerzita (spoje č. 3 a 7)

Calla a Přírodovědecká fakulta JU srdečně zvou na přírodovědnou vycházku

s botaničkou Klárou Řehounkovou, ornitologem Petrem Veselým, entomology Vojtěchem Kolářem a Jiřím Řehounkem. Vycházka bude zaměřená především na poznávání rostlin, ptáků a hmyzu. Její součástí bude odchyt vodních živočichů do vrší a odchyt ptáků spojený s jejich kroužkováním.

Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá zhruba tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Přírodovědecká
fakulta
Faculty
of Science

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

EVROPSKÝ
TÝDEN
UDRŽITELNÉHO
ROZVOJE
20.-26. ZÁŘÍ

15 ŽIVOT
NA SOUŠÍ

VEŘEJNÁ AKCE

#vzdělávání v udržitelnosti

www.prf.jcu.cz

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Klimatomluva: fakta proti dezinformacím

s Danielem Kortusem
popularizátorem vědy z VŠCHT v Praze

Klimatická změna a globální oteplování z pohledu vědy a dat. Jak skutečně funguje klima Země, co způsobují emise CO₂ a jakou roli hrají energie a obnovitelné zdroje. Proč ale fakta o klimatické změně prohrávají s dezinformacemi? A jak na to reagovat?

V úterý 20. října 2026 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Vor unserer Tür

INFOABEND IN HIRSCHBACH

rund um das geplante grenznahe
Atommüllendlager in Tschechien

Mi 7. Oktober 2026 ab 19.30 Uhr

GEMEINDEAMT

Museumsweg 5, 4242 Hirschbach im Mühlkreis

Beiträge von
Edvard Sequens (Calla)
Pavel Vlček und Gabi Reitingerová (OIŽP/BIU)

Begrüßung und Einleitung durch Bgm. Ing. Wolfgang Schartmüller
und DI Manfred Doppler (AAK)

anti atom komitee

BRF
MEDIEN
PARTNER

Interreg
CENTRAL EUROPE

Co-funded by
the European Union

CONE

KOŘENY ZELENÉHO MĚSTA

Objevte, co se skrývá pod povrchem.

Interaktivní edukační program v rámci projektu CONE pro studenty SŠ.
Širší veřejnost se zájmem o problematiku je vítána kdykoliv od 9. do 16. hodin.

 PONDĚLÍ
12. ŘÍJEN 2026

 PARK NA SADECH,
FONTÁNA VOLAVKY
ČESKÉ BUDĚJOVICE

 9:00–10:30, 10:45–12:15,
12:30–14:00, 14:15–15:45

Prostřednictvím praktických experimentů zjistíte, proč je kvalitní půda klíčem ke zdravým stromům i příjemnému městskému prostředí. Vyzkoušíte si měření pH půdy, nahlédnete do světa půdních mikroorganismů, odhalíte tajemství půdní chromatografie a seznámíte se s inovativními metodami péče o městskou zeleň v Českých Budějovicích, které jsou součástí mezinárodního projektu CONE.

Edukační program s půdní tematikou budete moci také navštívit po celý školní rok v OpenLab České Budějovice. Více informací najdete na webových stránkách: openlab.bc.cas.cz

 Jihomoravský úřad
České Budějovice

 jaip

 BIOLOGICKÉ
CENTRUM
AV ČR, v. v. i.

 OPEN
LAB
České Budějovice

Program je realizován ve spolupráci Statutárního města České Budějovice, Jihočeská agentura pro podporu inovací (JAIP), Biologické centrum AV ČR, v. v. i., OpenLab České Budějovice

Hnutí DUHA
Místní skupina České Budějovice

Vás zve na besedy

Co přineslo 35 let Národního parku Šumava? Je na Šumavě prostor pro lidi i pro přírodu?

**s prof. RNDr. Jaroslavem Vrbou, CSc.
z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity**

Kulturní centrum Rabenštejnská
Panská 207/4, České Budějovice

vstupné dobrovolné

v úterý 13. října 2026 od 18 hod.

Tato akce je spolufinancována statutárním městem České Budějovice v rámci sítě Krasec.

Perlorodka - tajuplná kráska z Malše

***Víte, který živočich se v Čechách dožívá nejvíce let?
Žije opravdu ještě v Malši? Jakému ohrožení čelí?***

s Robertem Ouředníkem

Městská knihovna Kaplice, Linecká 305, Kaplice
vstup zdarma

v pondělí 26. října 2026 od 17. hod.

Akce je finančně podpořena Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec.

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 20. 10. 2026 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

***Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením! Pošlete ho svým přátelům
s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.***

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme